

Рэспубліканскае грамадскае аб'яднанне “Беларуская Асацыяцыя клубаў ЮНЕСКА”

Праграма “Культура свету”

Цімур Буйко некалькі год працуе загадчыкам літаратурна-творчага сектара клуба ЮНЕСКА “Прадслава”, а з 2010 года стаў старшынёй клуба. Юнак захапляецца этнаграфіяй і фальклорам, беларускай народнай культурай. З яго дапамогай у скарбонцы клуба дзесяткі праведзеных для школьнікаў і дарослых літаратурных вечарын, прэзентацый, конкурсаў па беларускай культуры. Шчыра любіць роднае слова, паспяхова ўдзельнічае ў алімпіядным руху. Дыпламант конкурса на лепшае чытанне твораў У.Караткевіча, конкурса на лепшы гумарыстычны твор у гонар К.Вераніцына.

Зборнік “Спробы пярэ” адлюстроўвае яго чуйны і назіральны ўнутраны свет, інтарэс да ўсяго роднага, адметнага. Зборнік змяшчае вершы, якія пранізаны сапраўднай любоўю да роднага краю, да любых сэрцу мясцін. Аўтар звяртаецца да беларусаў і кажа аб неабходнасці любіць сваю родную краіну, размаўляць на беларускай мове, хвалявацца за будучыню Беларусі і рабіць усё неабходнае, каб гэта будучыня была сапраўды светлай. Таксама ў зборніку ёсць вершы прысвечаныя беларускай моладзі, развагі аб смерці, і чароўная лірыка кахання.

Ніна Коўпак,
Куратар клуба ЮНЕСКА “Прадслава” СШ№45 г. Віцебска

У афармленні вокладкі выкарыстаны малюнкi аўтара.

Дызайн кнігі, вёрстка, карэктурa ажыццяўляла валанцёр Сакратарыята РГА “БелАЮ” **Марыя Музычэнка.**

**

*Беларусі больш не будзе
У чужынскіх кіпцюрах!
Будзьце ўпэўнены жа, людзі,
У нашых мужных змагарах!
Не дадуць яны ніколі
Нашу маці чужакам,
Бо і ўсе мы дапаможам
Нашым мужным змагарам!*

*Заплаканыя вочы Беларусі
Чырванелі ад ракі крыві.
Лёс спрадвечны нас даўно прымусіў
Усхапіць жалезныя мячы.*

*Слова шчырае з грудзяў ірвецца,
Толькі выкрыкнуць мне яго дай.
Ты адзіны ў маім сэрцы,
Любы мой, беларускі край!
Доўга цяжкі цярпеў ты боль,
Крыж свой нёс, як пракляцце...
Надышоў ужо час для волі
Беларускай зямлі маёй маці!*

*Далячынь углядаецца ў неба
Буйнай зеленню соснаў, ялін.
І пад лета птушыныя спевы
Усміхнуся ялінам я тым.*

*Мураванья сцены касцёлаў,
Бурштыновага зяння крыжы...
Вось яны, беларускія доли,
Што не маюць у свеце мяжы!*

*Ноччу шэптам спявае чаромха
Калыханку хацінкам старым,
І звінець надакучыла доўга
Звону меднаму ў кляштары.
А калі наша сонца прачнецца,
Сядзе зноў на касцёльным крыжы,
Пералівіста медзь разнясецца
Па зямлі, што не мае мяжы!*

*Зірні на бялюткія зоркі.
Няхай жа яны зіхацяць
І кажуць "Шчаслівай дарогі"
Усім тым, хто йшчэ здольны шукаць.*

*Вежы, не кранайце далягляду!
Не цягніцеся, бо не дацягнуцца
Да тых зорак, як і мне да мараў,
Што схавалі ў бездані імкнуцца.
Мітусня ў думках: "І навошта
У бездань тую з міласцю гляджу я?
І якога ўсе тыя мары кошту?"
Усё ад Бога толькі я пачую.*

*Хадзем жа на вайну, хлапец!
Бяры свае і шчыт, і меч.
Чужынцаў пойдзем жвава біць,
Калі ты здольным, мусіш быць.*

*Хоць я марыў ды блукаў у думках
І шукаў сябе, як зорку ў цемры,
Я, нягледзячы на лёсу падарункі,
Толькі ў лепшыя імгненні веру.
Можа мне не быць ужо паэтам,
І Гасподзь даўно мой час адмерыў,
Я, нягледзячы на розныя прыкметы,
Толькі ў лепшыя імгненні веру.*

*Як жыць? Спытайся ў зямлі,
Спытайся ў калоссяў,
Што з ветраком падчас гульні
Самоту ўсюль разносяць.
І макам сонца не гарыць,
Не кідае ўжо промняў.
Вось толькі сэрцайка баліць,
Калі зірну ўсюль вокам.
Збыліся пра завет
Маця беларусы.
Вось абыдзённы наш партрэт,
Што разарваць імкнуса.
І я па-руску гавару.
Прызнаюся ахвотна,
Але Мацею прысягну:
Не кіну мовы роднай!*

**

*Гудзе дуда, жалейка свішча...
Іх гук ляціць за небакрай.
Сышліся, быццам на ігрышча,
Музыкі нашы ў родны край.*

*Свет неабыйдзены, свет неспазнаны...
Шлях пракладаю да вёсачкі я.
Зноў мяне цягне, нібыта падманам,
Сэрца. Мяне сюды цягне зямля,
Гэты вядомы да болю куточак,
Хаткі старэнькія ды сенажаць,
Добра знаёмы вішнёвы садочак,
Дзе, як раней, дрэўцы зграбна стаяць.
Вунь каласы ў шырокім у полі.
Ветрык хістае іх жоўтую шчэць...
Вось мая вёсачка, вось мае долы,
Здольныя чулае сэрца сагрэць!*

*Чаромха сумуе, ня хоча квітнець.
Апусціўшы прамерзлыя голлі,
Яна марыць аб доўгай і дзіўнай вясне,
І ўвосень пакутуе ад болю.*

*Ноч збірае ураджай, ураджай дзівосны:
Як на небе зіхацяць зоркі-каласы!
Зачапіўся маладзік, як сярпок той востры,
За калоссі, што у цемры, ночы прараслі.*

*Дзе ты, поле іржанае,
Што з'яўлялася мне ў марах?
Дзе ты, сонца залатое,
Што заблыталася ў хмарах?*

*Любыя вочы, адбіткі нябёсаў,
Як падарунак выгнанніку лёсу,
Быццам святло сярод бездані цемры.
Пэўна, не згаснула йшчэ мая вера!
Мілыя вочы! Пакіньце мне позірк,
Каб я не змерз адзін восенню позняй,
І каб заўважыўшы зорачкі ноччу,
Зноўку прыгадваў я мілыя вочы.*

*Цвёрдая, прамерзлая зямля,
Як трупярня без канца ды краю.
Боязна падумаць, што і я
Там прытулак вечны адшукаю.*

Зварот Т.Р.Шаўчэнкі да свайго народа

*За Украйну баліць маё сэрца,
За ўвесь украінскі народ.
П'юць бязлітасныя крыважэрцы,
Колькі моцы стае, нашу кроў.
Ад няволі, ад цяжкае долі
Вызваляцца прыйшла нам пара!
Усе разам збярэмся ды здолеем
Мы паўстаць супраць служкаў цара!
Прыйдзе хутка жаданая воля
Сонцам ясным сярод туманоў,
Каб нам дыхаць было павольней
На Украйне без гэтых паноў.*

*Плач, мая скрыпка, жаласным стогнам.
Плач, каб пачулі ўсе,
Што без кахання на свеце не змог бы
Жыць, як у казачным сне.
Можа, на жаласць тваю адгукнецца
Тая, якую люблю,
І пацалункам загоіць на сэрцы
Цяжкую рану маю.*

*Уявіць анельскі вобраз
Твой мне дастаткова -
І нібыта чую голас
Дзён маіх ружовых.
Доўга ён трывожыў думкі,
Сэрца маладое,
Што няспынна ныла ў муках,
Рвалася да болю.*

*Летам бадай што над кожным сялом
Сонейка свеціць, лагодзіць цяплом
Схілены колас і возера пlynь,
І прыбярэжны збуцвелы палын.*

*Гэты кавалачак вечнай зямлі,
Як ён мне блізкі
Ад самай калыскі,
Край мой забраны, дзе продкі жылі.*

*Мыкаюць на выгане каровы,
Сонца іх лагодзіць цеплынёй.
Толькі мне не зразумець іх мовы
І аб чым гавораць між сабой.
Хораша на беразе ля рэчцы
Ціха ўглядацца ў ваду.*

*За сэрца нуда цягае,
Аж ные, скугоча яно,
Нібыта ў далёкім гаі
Паранілі ласянё.*

*Стэпы, сцежкі ды пагоркі...
Для мяне ўсё так нова.
У абдымках распасцёртых
Ты прымі мяне, край родны.*

Сон ветэрана

*Крываваыя плямы на снезе бялюткім,
Трывожныя знакі жахлівай вайны,
Крываваыя зброя, крываваыя рукі,
Што неслі да скону штандар угары.*

*Знянацку прачнуся ад стрэлаў і стогнаў,
І выбухаў ды ўсхаплюся за коўдру
І, зразумеўшы, што гэта не зброя,
Плакаць я стану ў падушку ад гора.
Ніколі, паверце, ужо не пазбыцца
Крываваых падзей той вялікай вайны.
І покі жыву я, ўсё будуць мне сніцца
Загінуўшыя ў баях ваяры.*

*Як толькі апануюць сэрцам
І боль надрыўны, і туга,
Зайграю на сваёй жалейцы
Пра поле роднае і гай.
Усё, што ў сэрцы набалела,
Са звонкім граннем адпушчу
На ўвесь прастор, каб свет пачуў,
Як часам сэрца маё млела.
Я падзялюся думкай з полем,
І з лонам чыстае ракі,
І з ветрам, што хістае голлі
Прыгожых, зграбненькіх рабін.*

Перад смерцю

*Няўжо ж мяне вы аддасце на гібель?
Няўжо я згіну без суда і следства?
Як б'ецца ў сутаргах аб лёд халодны рыба,
Вось так і я сканаю ў муках і шаленстве.
Ўжо не кране паперы аксамітнай
Пяро, якому давяраў я тэксты.
Ўжо надышоў канец дзянькам блакітным,
Калі павесяць без суда і следства.*

*"Пішу з далёкага кутка,
дзе не даводзілася быць
нікому". Вось мая рука
напіша ўсё, як мае быць,
пра клімат, самаадчуванне
я шэпты сумныя лясоў,
якія казачным падманам
Мяне прывабляюць зноў.*

*Б'ецца сэрца трапяткое,
і няма яму спакою.
І ўдзень, і ўначы
яно б'ецца. Памаўчы,
бо кахання ўжо ня вернеш.
Супакойся, калі верыш,
што наперадзе шчасліва
ясным сонцам, звонкай лірай
з'явіцца мне светлым траўнем
маё новае каханне.*

*Колькі няздзейсненых мараў, жаданняў пустых
я пахаваю? І колькі яшчэ давядзеца
мне падстаўляць пад чыёсьці лязо сваё сэрца?
Можа, я зараз раблю свой апошні ўздых?*

*Грудзь маю сціскаюць
стома і нуда.
Хочацца кімарыць,
ды адна бяда.
Наваліўся з неба
на мяне праклён:
школьныя праблемы
душаць мой спакой.*

*Гой! куды ні гляну,
завіруха ў вочы.
Як жа ў тумане
мне дадому крочыць?!
Шпарка баба злая
сцежкі замятае:
часам так бывае,
шляху не спазнаю.*

*Закуродымеў туман
посцілкаю бяклай
Богам кінуты дзірван,
быццам коўдрай мяккай.
Пенай вільгатнаю там
ён асеў. А ранкам
у расе блішчэў дзірван,
што ўначы курэў туман.*

*Пчолка збірае
нектар клапатліва.
У сонечным ззянні
звіняць пералівам
ейныя крылы.*

*Гэт, давай!
Заспявай
ды па-беларуску!
Гэт, зайграй
на ўвесь край,
каб ляцела хусткай,
металёваю касой
песенька звінела,
залатою зарой –
ды па свеце белым!*

*Пакуль зямля трымае столь нябёсаў
і жыць на ёй прадвызначана ўсім,
не спыняць ход гісторыі калёсы,
як Божага каня ты не прасі.*

*Гасподзь-рамізнік пугі не хавае,
а толькі пастаянна рэй вядзе
над Боскаю жывёлай: і ў тумане,
і пры дажджы, і ўночы, і ўдзень.*

*У багну дзён, у купіны стагоддзяў
трапляе воз Гасподзень часцяком...
Убачыў я старога ў народзе,
кабылку, воз. На ім – мяхі з мукой.*

Моладзі

*Нашто гады з бутэлькамі губляць,
Свой арганізм тытунем забруджваць?
Бо гэта можа толькі азначаць
сябе на смерць заўчасную асуджваць.
Бутэлек з цыгарэтамі – мільён,
жыццё – адно. Ці варта параўноўваць?
Ці трэба вам так рана пад адхон
цягнік жыцця пускаць? Няма тут словаў.*

Курапаты

*Ні рэхам, ні рухам
ніхто, нават скруха
ціхутка на вуха
хаўтурную глуха,
бо холад ахутаў,
нібыта атрутай.
Пакутамі скуты
ў бятонныя пумы,
ўжо трупы з-пад трунаў
тых брудных панурай
хаўтурнаю скрухай
ціхутка на вуха
тым рэхам ад рухаў,
бы холад ахутаў...*

*Па воле светлай Боскай
нябёсамі пасланы
быў Костусь Каліноўскі
ня толькі для змагання.
Пасланы быў для веры
наступных пакаленняў
ў барацьбу з халерай,
для веры ў перамены.
Таму па воле Боскай
нябёсамі пасланы
быў Костусь Каліноўскі
да Беларусі гнанай.*

*Як і ўсе яна, здаецца,
але пакінула на сэрцы
маім навечна светлы след
кахання, святасці і цноты.
Цяпер у сэрцы сум, гарота.
Калі ж пабачу зноў яе?*

*Хлусаў паслужлівых не вінавацяць,
праўда злачынна цяпер.
Праўда цану велічэзную плаціць
за ўсенародны давер.
Гэта нікому тлумачыць не трэба:
навідавоку ўсё.*

*Няблага нават, што бясхмар'е
падаравай ты мне, Гасподзь:
пішу, як муза навявае,
хоць вечна з дому не выходзь.
Альбо, напрыклад, ноччу цёмнай
гляджу на россып светлых зор,
пішу радкі тады нястомна,
хоць гэта нават не ўзор.*

*У віры буйным супярэчлівых думак
шукаю, бы голку ў сене, адказ:
за што фанабэрысты нейкі прыдурак
аплёўвае брыдкаю слінай абраз.*

Беларусам

*Жадаю, каб усе нязгоды
вас прамінулі найхутчэй,
каб сонца ззяла над народам,
а хмары зніклі ўсе з вачэй.*

*О, дзеці нашай Беларусі!
Вам абяцаю ад душы:
на штык варожы накалюся,
каб толькі ты, народ мой, жыў!*

*Ты будзеш жыць! Я веру, веру!
Мінуць нязгоды ўсе з вачэй,
і сонца блясне ў паветры,
і кожны ўздыхне лягчэй.*

*Роўным ходам на калёсах,
толькі тупат капытоў.
На кані б якраз прагойсаў
я па сцежцы па крутой.
Конь па сцежачцы бы нёсся,
і бубнамі капыты
адбівалі б, ажно лёска
тых манетаў залатых,
каб чуваць было за вёскай
у спякоту, у халады...
Роўным ходам на калёсах
ды тапочуць капыты.*

*Паміж мароў бязмежных
вялікі востраў ёсць.
На самым прыбярэжжы
суме маладосць.*

*Падціснуўшы калені,
сядзіць зусім адна.
Плывуць плытамі цені
амаль што да відна.*

*Адтуль знікаюць мары
птушыным касяком,
лятуць вялікай хмарай
за самы гарызонт.*

*Пральецца кроў мая. Пральецца трохі болей –
якаясь матчына сляза.
Вы скажаце, што драбяза?
Ніколі!*

*Хех... няблага ж вам тут жыці:
хата вокнамі ў сад
ды купаецца ў жыце –
урэшце, ўсё ідзе на лад.
Гаспадарка ў вас не дрэмле,
покуль сонейка стаіць.
Кожын дзень – адно вяселле.
Хех... няблага ж вам тут жыць.*

*Хутка надыдзе чарговы канец
спакою майму і дарэмным чаканням.
Зноўку праліўшы цярпення карэц,
я задаюся адзіным пытаннем:
хто абрывае пазтавы крылы
бурай бязлітаснай, чорную хваляй,
што ў паветра шырокае ўзмылі,
толькі натхнення свайго не дагналі?*

Паездка ў Гарадок

1

*Нядоўга ехаў я. З гадзіну.
І не адзін я быў. Утрох
спраўлялі весела часіну
мы па дарозе ў Гарадок:
спявалі песні пад гітару.
Вось мы даехалі, як след -
і ўсе спяшаюцца навалай
з вагонаў цесных у божы свет.*

2

*Ды вось - сустрэча з Гарадком.
(Дарэчы, нас я не прадставіў:
мяне завуць Цімур Буйко,
майго сябра – звычайна, Слава;
а трэці чалавек – куратар,
завуць спадарыняй Каўпак.
Мы – з клуба з назваю "Прадслава",
і кожны член яе, як брат, нам.
Інакш не будзе аніяк.)
У Гарадку ўпершыню мы,
таму пыталіся ў людзей,
як трапіць нам без лішняй думы
ў краязнаўчы іх музей.
Урэшце мы знайшлі дарогу.
Ішлі як трэба. Ажно глядзь -
знайшлі мы іхні Дом фальклору!
(Яго нам нельга абмінаць.)*

3

*Стары будынак і маленькі,
але багацця поўны двор,
бо тут займаюцца пляценнем
з лазы, з саломы. Да таго
тут ганчароў, ткачоў хапае;
яшчэ па дрэве разьбяры,
касцюм народны вывучаюць...
У рэшце рэшт – на ўсё майстры!
На калектыў увесь жаночы
Адзін мужчына. Вось дык рэч!
Да тых жанчын ён не ахвочы,
але – куды без моцных плеч?
Даруйце... не аб тым размова.
Сустрэлі добра нас тады
(Хоць не чакалі ў гэтым доме
гасцеў – падзенешся куды?!).*